

ת"פ 20072/12/18 - מדינת ישראל נגד אהרון צבי

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 20072-12-18 מדינת ישראל נ' צבי
תיק חיצוני: 23550/2017

בפני כבוד השופט דוד שאול גבאי ריכטר
המאשימה מדינת ישראל ע"י מתמחה, הגב' שירן סיני מטעם תביעות
ירושלים

נגד הנאשם אהרון צבי ע"י מתמחה, הגב' אביגיל יפה ועוה"ד נטע לוי
מטעם הסניגוריה הציבורית

החלטה

לפניי בקשה לבטל את כתב האישום שהוגש נגד הנאשם, אשר מייחס לו עבירה של החזקת סכין באצטדיון כדורגל, וזאת מכוח טענה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (החסד"פ).

נטען בתמצית, כי התנהלות המאשימה בלתי סבירה ופוגעת ביסוד זכויותיו של הנאשם. המאשימה דחתה את הטענות ולא סברה כי נפל פגם בהתנהלותה.

העובדות שאינן שנויות במחלוקת

- א. האירוע המיוחס לנאשם הוא מיום 15.1.2017. הנאשם נחקר ושוחרר עוד באותו היום;
- ב. ביום 23.4.2017 הועבר תיק החקירה ליחידת התביעות, והנאשם קיבל על כך הודעה;
- ג. ביום 25.5.2017 הוחלט לסגור את התיק בעילה של חוסר ראיות - התאריך מצוי על כריכת התיק;
- ד. ביום 5.6.2017 נשלחה על כך הודעה לנאשם ונתקבלה במענו;
- ה. ביום 7.11.2017 (התאריך מצוי בתרשומת הפנימית), בעקבות ביקורת שערך ראש יחידת התביעות, הוחלט על פתיחת התיק מחדש ועל העמדתו לדין של הנאשם הואיל וראש היחידה סבר כי בתיק קיימת תשתית ראיתית מספקת וסגירתו נבעה מטעות;
- ו. ביום 5.11.2018 נשלח לנאשם מכתב יידוע לגבי פתיחה מחודשת של התיק, ואולם בנקודה זו קיימת מחלוקת האם הנאשם קיבל את מכתב היידוע לפני הגשת כתב האישום, כטענת המאשימה, או שמא לא קיבל אותו, כפי שטוען הנאשם, וידע על הגשת כתב האישום רק לאחר שהוגש, מבלי שהתקיימה בעניינו חובת השימוע.

הדין וטענות הצדדים

בדין שהתקיים לפניי וכן מתיק התביעה שהוגש לי יחד עם תיק החקירה, עולה כי בתחילה, החליט אחד התובעים על סגירת התיק משום שסבר שאין בתיק די ראיות להוכחת אשמת הנאשם, בין היתר בשל השמדת המוצג (הסכין עצמה). יצוין כי מהתרשומת הפנימית עולה, כי התובע התייעץ עם תובעת מנוסה, ולאחר מכן החליטה על הסגירה תובעת בכירה אחרת בדרגת רפ"ק. ראש היחידה סבר אחרת וכאמור, הורה על פתיחת התיק מחדש. לגופה של החקירה יצוין, כי מחומר הראיות עולה, כי בעת שהנאשם נכנס לאצטדיון נשא עליו תיק, ובעת חיפוש בתיק, נמצאה הסכין בתחתיתו. הנאשם מסר בחקירתו, כי אמר הנאשם כי הגיע ישירות מהעבודה עם תיקו שם הייתה מונחת הסכין. לדבריו, זו שימשה אותו לעבודה לפתיחת קרטונים וכן טען כי הצטייד בה להגנה עצמית בשל החשש מפיגועים.

הנאשם טוען, כי ההחלטה לפתוח את התיק מחדש ולהגיש כתב אישום פגעה באינטרס ההסתמכות שלו, לאחר שנודע לו לראשונה שהתיק נסגר. לא רק זאת, אלא שבמשך שנה וחצי, עד לפתיחת התיק מחדש, ולמעשה אף מאוחר יותר, עת היוודע לנאשם עובדת קיומו של כתב האישום, חי הנאשם בתחושה כי החקירה בעניינו הסתיימה והתיק נסגר, ואף הודע לו כי לא יוגש כתב אישום. ההחלטה על פתיחת התיק מחדש פגעה בתחושת הוודאות של הנאשם והדבר מהווה עוול נוכח חלוף הזמן והיעדר הצדקה ממשית לפתיחת התיק מחדש באופן שרירותי. נטען, כי הדבר יורד לשורש תקינותו של ההליך הפלילי ועל-כן יש לקבוע כי דין ההחלטה על פתיחת התיק מחדש להתבטל. לכך יש להוסיף את העובדה, כי ההודעה בדבר פתיחת התיק מחדש לא התקבלה אצל הנאשם, ולכן ידע על פתיחת התיק מחדש רק כשקיבל הזמנה לדין בצירוף כתב האישום שכבר הוגש.

המאשימה טוענת מנגד, כי נסיבותיו של התיק הצדיקו את פתיחתו מחדש, שכן סגירתו בעילת חוסר ראיות הייתה שגויה לכתחילה. נסיבותיו של התיק חמורות - החזקת סכין באצטדיון לצורך הגנה עצמית - מצדיקות את הדרך שננקטה, וזאת במסגרת שיקול הדעת הנרחב של התביעה, שאין להתערב בו, אלא במקרים חריגים. עוד נטען, כי לא נפל שיהיו בפעולות המאשימה, וכן לא הוכח כי הנאשם לא קיבל את מכתב היידוע בדבר הגשת כתב האישום מחדש, וכי לא חלה חובה על המאשימה לוודא את קבלת דבר הדואר, שכן עומדת לה חזקת התקינות המינהלית.

דין והכרעה

"הגשת כתב אישום נגד אדם מהווה אירוע משמעותי בעל השלכות ניכרות על היבטים שונים ומשמעותיים בחייו, ולעתים גם על מעגלים משניים כדוגמת בני משפחתו" (סעיף 4 ל"הנחיית פרקליט המדינה מספר 3.1 - הכנה וניסוח כתב אישום").

דברים אלו נכונים עד מאוד והם מצוטטים מהנחיית פרקליט המדינה. מכאן, שהמדינה עצמה מכירה בכך, שלאדם מן הישוב, שאינו נוהג לפקוד את תחנת המשטרה או את בתי המשפט או את בתי הכלא, הגשת כתב אישום אינה פחותה מ"רעם ביום בהיר". זאת ועוד, ההכרה בצורך לזרז את הטיפול בהליכים פליליים נשענת על ההבנה, כי קיימים "רציונלים שונים, משפטיים וחברתיים: זכותו של חשוד או נאשם לסיום מהיר של ההליך והקושי להביא ראיות בחלוף זמן, זאת לצד מחילה והתקוות שיקולי הגמול עם חלוף הזמן ומתן אפשרות לשיקום" ("הנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 4.1202 משך טיפול התביעה עד להגשת כתב אישום").

נכון הוא, שלתביעה, כרשות מינהלית קיימת הסמכות לעיין מחדש בהחלטותיה ולשנותן. "יחד עם זאת נקבע, שעל אף שלתביעה סמכות לעיין מחדש בהחלטה לסגור תיק חקירה, **הרי שנוכח השלכות מרחיקות לכת למהלך כזה מנקודת מבטו של הנאשם בהליך הפלילי, ראוי שהיא תעשה כן רק 'במקרים נדירים, ועל סמך נימוקים כבדי משקל'**" [בג"ץ 3070/17 **פלוני נ' מ"י** (מיום 28.2.2018) פסקה 23 לפסק-דינו של כב' השופט דנציגר] (עניין **פלוני**), וכן ההפניה לבג"ץ 57/64 **כהן נ' שר המשפטים**, פ"ד יח(2) 396 (1964)]. עוד נקבע בעניין **פלוני**, כי "אכן, ניכר כי עיון מחדש של התביעה בהחלטה קודמת שקיבלה ושינויה, אינו מהלך קל. מהלך זה מחייב לשקול באופן מאוזן וזהיר מספר שיקולים משמעותיים - כך במיוחד כאשר מדובר בהחלטה לעיין מחדש בהחלטה לסגור תיק חקירה. בסופו של דבר, להחלטה כאמור משמעות רבה מנקודת מבטו של החשוד אשר הוסר מעליו החשש לעמוד לדין. היא עלולה לטלטל פעם נוספת את חייו. אמנם, התכלית של מיצוי הדין, עלולה לעורר קושי להגן על ציפייה של אדם שלא יועמד לדין, עד כדי פגיעה ביכולתה של התביעה לשוב בה מהחלטה לסגור תיק חקירה כאשר יש צורך בכך. אך יש לזכור, כי לתביעה אפשרות מלאה לבחון את סוגיית ההעמדה לדין ועליה לנצל את ההזדמנות הראשונה להשתמש בכוח ובאמצעים שנתונים לה כדי לקבל את ההחלטה המיטבית בעניין זה" (שם, פסקה 25).

לאחר שבחנתי את נסיבות המקרה, מצאתי שבהתנהלות המאשימה בעניינו של הנאשם נפל פגם היורש לשורש הגינותו של ההליך, באופן המצדיק את ביטול כתב האישום.

ראשית, כפי שצוטט לעיל, על המאשימה כרשות שלטונית מקצועית ומיומנת, לבצע את מלאכתה נאמנה מתוך שאיפה שלא יצאו תקלות תחת ידה, **כבר בהזדמנות הראשונה** שבה היא נדרשת להפעיל את סמכויותיה. חשוד בפלילים אינו "שפן ניסיונות" של התביעה, ואין הוא צריך לשאת בנזק כפול ומכופל שעה שהיא טועה (לשיטתה) בסגירת התיק, מודיעה לו על כך באופן רשמי, ויוצרת אצלו ציפייה סבירה ואף יותר מכך, לכך שעניינו הסתיים והוא יכול להמשיך הלאה בחייו. היא אינה רשאית לשוב ולחדור לחייו של נאשם ולטלטלם אך מחמת טעות.

שנית, אין די בכך שראש יחידת התביעות השתמש בסמכותו ושקל מחדש את התיק, אלא עליו להראות נסיבות יוצאות דופן, כנדרש בפסיקה, שיצדיקו מהפך שכזה בהחלטה להעמיד אדם לדין, לאחר שהוחלט על סגירת התיק לכתחילה. נימוק שכזה לא שמעתי, ואין בניסיון לתקן את טעותו של התובע (ולמעשה של שלושה תובעים) שבחר לסגור את התיק, משום הסבר סביר ומספק, שיצדיק פגיעה כה קשה בנאשם.

שלישית, גם לא מצאתי שקיים עניין ציבורי מיוחד בפתיחת התיק מחדש, בוודאי שעה שהמשטרה השמידה את המוצג המקורי, ויש בכך להחליש את ראיותיה. עיון בתיק מלמד שאין מדובר בנסיבות של אדם שהתכוון להגיע עם סכין למגרש ספורט כדי לעורר מדנים או לפגוע במאן דהוא, אלא באדם שהגיע למגרש מיד לאחר עבודתו, והחזיק את הסכין בתחתית תיק המשמשו לעבודה (ולא על גופו), כשלסכין היו שני שימושים לשיטתו שלו, האחד לעבודה, והשני להגנה עצמית. נכון הוא שהגנה עצמית אינה בגדר מטרה כשרה, אך בוודאי שבנסיבות שצינתי לא נמצא אינטרס מיוחד לטלטל את עולמו של הנאשם, צעיר לימים ובתחילת דרכו הבוגרת בחיים.

רביעית, אם לא די בכל אלה, הרי שהתביעה מתעקשת כי אופן שליחת הדואר על-ידיה הוא ללא דופי, ואף הפנתה

להוראות סעיף 60א(ג) לחסד"פ המורה: **"נשלחה הודעה לפי סעיף זה בדואר רשום, רואים אותה כאילו הומצאה כדין גם בלא חתימה על אישור מסירה"**. המאשימה הפנתה ל"נוהל שליחת מכתב יידוע בתביעות י-ם" מיום 1.6.2021 שבו צוין, כי מכתב היידוע נשלח לכתובת הנאשם המופיעה במערכות המשטרה, על-גבי המעטפה מודבקת מדבקה עם מספר משלוח למעקב של דואר ישראל, מודבק שובר דואר הנושא את אותה מדבקה, והמעטפה מועברת לשליחה. צוין כי **"למיטב ידיעתי מדובר במאות אלפים של מכתבים הנשלחים לחשודים, למעט מקרים בודדים ולא נטען שלא התקבלו מכתבים"** (סעיף 6 לנוהל).

אלא שהתביעה מחמיצה את העיקר. לשון הסעיף מורה **"נשלחה הודעה"** - דהיינו, על המאשימה להוכיח כי ההודעה נשלחה. לא עומדת לה חזקת התקינות המינהלית בעניין זה, שעה שהוראות החוק ברורות. אין בנוהל העבודה של המאשימה לבסס ראייתית את המשלוח, וכן לא קיימת **"חזקת שליחה"**, אלא **"חזקת מסירה"**, רק אם הוכח **לכתחילה, שדבר הדואר נשלח בדואר רשום**. רק כשהוכחה השליחה, פטורה המאשימה מלהוכיח את המסירה, וקיימת **"חזקת מסירה"**. הצעתי לא פעם, לא פעמיים ולא שלוש לאורך השנתיים האחרונות במספר רב של החלטות - לבצע מעקב פשוט אחת לרבעון, אחר אותם דברי דואר ולהדפיס את אישורי המסירה מאתר רשות הדואר. זאת לא עושה התביעה, ועל כך יש להצטער. הדבר גורם לביטול זמן מיותר לכל המעורבים, וחבל. מכאן, שאני מקבל את טענת הנאשם, כי לא קיבל את מכתב היידוע האחרון שהודיע על פתיחת התיק מחדש. כמובן שלשיתתי, אין מקום לערוך "שימוע בדיעבד" שעה שכתב אישום תלוי ועומד. אך טענה זו היא ספיח ואיננה העיקר.

בבואו של בית המשפט לבחון טענה של הגנה מן הצדק, בדבר התנהלות קשה של התביעה, שנטען כי יורדת לשורש הגינותו של ההליך המשפטי, עליו להפעיל מבחן תלת-שלבי שנקבע בע"פ 4855/02 מ"י נ' **בורוביץ'** (מיום 31.3.2005), עליו עמד בית המשפט ברע"פ 1611/16 מ"י נ' **ורדי** (מיום 31.10.2018) בפסקה 60:

"חידוש נוסף ועיקרי בהלכת בורוביץ' נגע להבניית מלאכת האיזון בין השיקולים השונים באמצעות מבחן תלת-שלבי, כאשר כל נדבך בנוי על גבו של הקודם לו במצטבר - **בשלב הראשון** בוחן בית המשפט את הפגמים שנפלו בהליך ואת עוצמתם; **בשלב השני** נבחנת השאלה האם בקיום ההליך הפלילי חרף הפגמים הנ"ל יש משום פגיעה בתחושת הצדק וההגינות **ובשלב השלישי** מעניק בית המשפט את הסעד ההולם המאזן כראוי בין השיקולים, האינטרסים והערכים העומדים ביסוד ההליך הפלילי, לבין הפגמים שנפלו בהליך" (פסקה 60).

יישום המבחן התלת-שלבי במקרנו מחייב את המסקנות הבאות:

אשר לשלב הראשון - מצאתי כי נפלו פגמים בהתנהלות המאשימה בהיבטים הבאים:

- א. חוסר ההצדקה לפתוח התיק מספר חודשים לאחר סגירתו, למרות שלכתחילה, ההחלטה לסגור את התיק התקבלה לאחר התייעצות בין **שלושה** תובעים כעולה מתיק התביעה בשל שיקולים ראייתיים;
- ב. השיהוי הלא מוסבר בין החלטת ראש היחידה לפתוח מחדש את התיק ביום 7.11.2017 לבין מועד משלוח מכתב היידוע רק שנה לאחר מכן ביום 5.11.2018;
- ג. אי-קיום חובת היידוע והשימוע טרם הגשת כתב האישום, שכן לא הוכח כי המכתב אכן נשלח בדואר רשום,

ובוודאי שלא הוכח כי התקבל אצל הנאשם כנדרש.

אשר לשלב השני - בהתחשב בערכים של ודאות והסתמכות על הבטחה שלטונית שנפגעו בשל התנהלות המאשימה שתוארה לעיל, בהחלט ניתן לומר כי מתקיימת פגיעה בתחושת הצדק וההגינות, תוך פגיעה בערך החוקתי של הליך הוגן ונאות. לא סברתי, כי נסיבות ביצוע העבירה הוא במדרג חומרה שיש בו להצדיק את התנהלות המאשימה ובוודאי שאין בהן להטות את הכף לטובת פתיחת התיק מחדש נוכח השיהוי שחל.

אשר לשלב השלישי - נוכח עומק הפגיעה בתקינות ההליך הפלילי, אין מנוס מלהורות על ביטול כתב האישום, כפי שאני מורה, מכוח סעיף 150 לחסד"פ.

תיק התביעה ותיק החקירה יוחזר למאשימה.

נא לשלוח לצדדים.

ניתנה היום, ו' אב תשפ"א, 15 יולי 2021, בהעדר הצדדים.